

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРАВООХО- РОННИМИ ОРГАНАМИ

УДК 343

Руслан Габілович АГАЄВ,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ДЕРЖАВНИМИ ТА НЕДЕРЖАВНИМИ СУБ'ЄКТАМИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАРКОТИЗМУ

Поширення вживання наркотичних засобів завдає суттєвої шкоди здоров'ю громадян. Протидія незаконному обігу наркотиків є одним із завдань правоохоронних органів. Громадськість також докладає зусиль для протидії цьому негативному явищу. Вивчення обраної теми доповіді є актуальним з огляду на необхідність теоретичного визначення головних принципів взаємодії поліції із державними та недержавними суб'єктами для протидії наркотизму.

Предметом цієї доповіді є нормативно-правове регулювання взаємодії поліції із державними і недержавними суб'єктами у сфері протидії наркотизму.

Метою доповіді є визначення основних принципів взаємодії поліції із державними і недержавними суб'єктами у сфері протидії наркотизму.

Порушення порядку обігу наркотичних засобів може потягнути як адміністративну, так і кримінальну відповідальність. Законодавство України визначає державні органи влади, які повинні здійснювати протидію незаконному обігу наркотиків в Україні. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів здійснюють Національна поліція, Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах захисту державного кордону, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу та інші органи виконавчої влади в межах наданих їм законом повноважень. Дані органи повинні здійснювати координацію своєї діяльності у сфері протидії наркотизму [3]. Отже, Національна поліція є одним із правоохоронних органів, які уповноважені здійснювати протидію наркотизму.

Як передбачено п. 22 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» до повноважень поліції належить здійснення приймання, зберігання та знищення вилучених або добровільно зданих наркотичних засобів або психотропних речовин. Відповідно до ч. 2 ст. 9 названого Закону України поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку [4]. Тобто про результати діяльності у сфері протидії наркотизму органи поліції повинні інформувати інші органи державної влади та місцевого самоврядування.

Згідно із п. 1 ст. 11 Закону України «Про національну поліцію» діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами

та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [4]. Отже, у сфері протидії наркотизму органи поліції повинні співпрацювати як з органами місцевого самоврядування, так і з громадськими об'єднаннями.

Нормативно-правові основи участі громадськості в боротьбі зі вчиненням злочинів і адміністративних правопорушень встановлені Законом України «Про участь громадськості в охороні громадського порядку і державного кордону». Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 9 даного Закону України одним із завдань громадських формувань з охорони громадського порядку є надання допомоги органам Національної поліції у запобіганні адміністративним проступкам і злочинам. Як передбачено ч. 1 і ч. 2 ст. 3, ч. 1 ст. 11 названого Закону України громадські формування з охорони громадського порядку створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами. Координацію діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку здійснюють відповідно місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Громадські формування з охорони громадського порядку проводять свою діяльність під контролем органів Національної поліції [5]. Дані норми є підставою для взаємодії і координації зусиль органів поліції, місцевих державних адміністрацій, місцевого самоврядування та громадських формувань з охорони громадського порядку.

Теоретичні підстави взаємодії органів поліції із громадськістю та органами місцевого самоврядування знайшли своє відображення у наукових дослідженнях. Т. Д. Гаврилюк вважає, що ефективною формою співпраці міліції (поліції) з населенням є розроблення та втілення різноманітних програм попередження злочинів, орієнтованих на активну діяльність поліції, населення та всього суспільства у виконанні поставлених завдань [1, С. 150]. Такі програми можуть стосуватися протидії незаконному обігу наркотиків.

В. В. Ковальська називає основні напрямки взаємодії міліції з органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, серед яких: вивчення стану громадського порядку на закріпленій території, розроблення і внесення до відповідних державних органів і органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, іншим зацікавленим особам пропозицій з питань посилення охорони громадського порядку і профілактики правопорушень на відповідній території, сприяння встановленню постійної взаємодії та обміну досвідом роботи з охорони громадського порядку і профілактики правопорушень з іншими зацікавленими особами, сприяння іншим правоохоронним органам та організаціям у забезпеченні охорони громадського порядку, залучення до цієї справи місцевих мешканців, діяльність з пропаганди правових знань серед населення, виявлення осіб, що порушують громадський порядок, забезпечення проведення з цими особами профілактичної роботи [2, С. 14]. В межах проведення названих заходів може здійснюватися профілактика незаконного обігу і вживання наркотиків.

Характеризуючи напрями взаємодії Національної поліції із іншими органами влади у сфері протидії наркотизму, необхідно звернутися до норм Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори». Відповідно до ст. 8 названого Закону України передбачається участь підрозділів поліції у ліцензуванні діяльності у сфері обігу наркотичних засобів. Згідно із ч. 1 ст. 11 даного Закону України встановлено видачу органами поліції дозволу на використання об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [6]. Таким чином, одним із напрямів взаємодії органів поліції із іншими органами влади у сфері протидії наркотизму є участь поліції у видачі ліцензій у сфері обігу наркотичних засобів.

Враховуючи вищевикладене, можемо запропонувати наступні принципи взаємодії органів поліції із державними і недержавними суб'єктами у сфері протидії наркотизму.

1. Законність. Органи влади та їх посадові особи повинні діяти на підставах та в порядку, встановлених законодавством, в тому числі і в сфері протидії наркотизму.

2. Легальність. Громадські об'єднання з охорони громадського порядку, з якими поліція взаємодіє у сфері протидії наркотизму, повинні бути зареєстровані у встановленому законом порядку.

3. Координації. Органи місцевого самоврядування, державної влади та правоохоронні органи повинні координувати свою діяльність у сфері протидії наркотизму.
4. Підконтрольність. Громадські об'єднання з охорони громадського порядку підконтрольні поліції у своїй діяльності у сфері протидії незаконному обігу наркотиків.
5. Відкритості і гласності. Поліція повинна інформувати органи місцевого самоврядування та громадськість про результати боротьби із незаконним обігом наркотиків.
6. Добровільного сприяння громадян діяльності поліції.
7. Заохочення громадян, які брали участь у боротьбі зі злочинністю.

Список бібліографічних посилань

1. Гаврилюк Т. Д. До питання розмежування понять «взаємодія», «співробітництво» та «партнерство» у сфері відносин міліції з населенням. *Вісник Академії управління МВС*. 2009. № 2. С. 143–151.
2. Ковальська В. В. Взаємодія ОВС з органами місцевого самоврядування. *Наше право*. 2006. № 4. С. 11–15.
3. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15.02.1995 р. № **60/95-ВР**. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 160.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22.06.2000 р. № **1835-III**. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. Ст. 388.
6. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15.02.1995 р. № **62/95-ВР**. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 62.

Одержано 27.10.2020

УДК 343.2.03(477)

Юлія Володимирівна АЛЕКСЄЄВА-ДАНИЛЕНКО,
аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК» У КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Прагнення Української держави інтегруватись до європейської спільноти обумовлює проведення різного роду реформ, в тому числі правоохоронної системи та кримінального законодавства в цілому. Одним із таких нововведень є запровадження в Україні з 01 липня 2020 року понять «дізнавач» та «кримінальний проступок». Дане нововведення діє на підставі прийняття Закону України « Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 року [1]. Відповідно до статті 11 даного закону: «Кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі [1].

Дізнавач – це службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції України або уповноважена особа іншого підрозділу поліції, яка уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків [2].

Наявність інституту кримінального проступку не є новим у праві, оскільки ще за часів середньовіччя, зокрема, законодавстві Англії існував поділ злочинів на фелонію